

32.

A soha el nem utazás előestéjén, ahogy a költő mondta, sosem kell becsomagolni a bőröndöt. De most igen. Az öregség megkurtítja az utakat, rövidre fogja a pórázod, és lassan magadba zár.

Mióta repülőket robbantanak, a terroristák és a légitársaságok harcában az utasok húzzák a rövidebbet. Órákkal az indulás előtt a reptéren kell lenned. Márk azt hitte, felkészült. Kipakolt minden fémtárgyat a ruhájából, az óráját, mobilját – mégis ciripelt a biztonsági kapu. Kiderült, hogy a nadrágtartója fémkapcsaira nem gondolt. A cipőit is levetették vele. Amikor a gatyád a bokádnál harmonikázik, nem látszol túl büszkének.

A szerelem nem ismer határokat, Márk igen. A fleslandi reptérnek tisztaság és fertőtlenítő szaga volt, némi kávéillattal.

Az élet rövid, a művészet is, gondolta Márk, amikor megtalálta a bőröndjét a futószalagon. Ill tanácsára a fogantyújára fehér masnit kötött, így kitűnt a többi fekete közül. Akkoriban még ritkaságnak számított egy piros, zöld vagy sárga kerek koffer.

Illnek nem kellett masni, elég volt a vörös haj – barna szempár párosítás: a norvég nők közül szinte kivirított.

Márk kicsomagolt a harmadik szinten, az Ill által mutatott szekrénybe. Ill Ivott egy kávé, Márk meg egy kevésbé buborékos vizet. A fiú el volt ájulva Ill konyhájától. Nem azért, mert okosan van berendezve, hanem mert szép is. És minden digitalizálva vagyon benne, másodpercre, hőfokra, a sütés-főzés módja szerint beállítható, programozható. A kávéfőzője is teljesen automata, és Ill kedve szerint válogathat az épp megkívánt fajtából, kapszulából. Márk kamaszkora óta került a kávé, ilyen nespresso készüléket tán ezért is nem látott még odahaza.

A konyha végében volt egy ablak, amely mi másra nézett volna, mint egy távoli hegyoldalra. Egymás mellett ültek és nézték a felhőmozit, ami itt a norvég ég vásznán igen akciódús. Márknak csak most jutott az eszébe: lehet, hogy Norvald, az Északi ember helyén ül. Ill bekapcsolta a konyhai CD lejátszót.

A hatvanas években nyár felé tetőzött az ifjúsági probléma. / Emlékszem nap mint nap hajóval átmentünk Almádiból Siófokra. / Ó, a régi, ó a Balaton, régi nyarakon, bár nem volt vitorláshajónk. / Ó, a régi, ó a teraszon, ültünk nyarakon, úgy néztünk végig a tavon.

Mióta elküldted ezt a teljesebb válogatást az életművéből, nincs nap, hogy ne hallgatnám, mondta Ill. Aki most fedezte fel Cseh Tamást.

Beültek a Volvóba, és irány a Hanza negyed. Minden bédekkerben benne van, a világörökség része. A belvárosban volt egy parkolóház, az lett a kályhájuk: minden séta onnan indult el, és oda tért vissza.

Minden várost a legmagasabb pontjáról kell először meglátni, ha lehet. Kijöttek a parkolóból – sütött a nap. Felmentek a norvégvörös felvonóval a hét hegy közül az Ulrikenre – ott is. A nagy kékben zöld, abban fehér, piros. Márk nem tudta még, hogy kifogta a bergeni nyarat, ami ritkán tart öt napig egyfolytában. A realitás négy nap napsütés. Ott, ahol a leghosszabb ideig tartó eső 84 napos, nincs ezen csodálkoznivaló. Márk azért nem hüledezik, mert nem tudja még, amit a turista hordák igen. A viccbeli norvégot megkérdezik: Hú, de sápadt arcú kegyelmed! Maguknál nincs nyár? De van, mondja a norvég, csak akkor épp a végén voltam.

Vissza a belvárosba. Kézen fogva mentek a Hanza negyed felé. Nem keltettek feltűnést. Norvégiában sokáig élnek az emberek, szerelem a hatvanasok közt nem ritkaság.

A kétemeletes, meredek tetőzetű kereskedőházak sora pirosban, vörösben, sárgában, fehérben, okkerben. Vagy tizenöt ház. Be is mentek. Egy ajtó szemöldökfája megmondta Márknak, hogy itt meg kell hajtani a fejedet, ha magasabb vagy. Épp azon tűnődött, milyen lehetett itt élni a német kereskedőknek. A fjord partján sétáltak vissza. Ill minden vitorlás hajótípust ismert.

Hányszor égett le a Bryggen negyed?

A kalózek tudják, kérdezd őket.

Elmentek Ill kedvenc kis caféjába. Márk akkor jött rá, hogy ő most itt meg van mutatva. Kinn ültek le a girbegurba utcán a kis macskaköveken billegő székekre.

Három templom is túlélte a középkortól azt a temérdek tűzvészt, amelyben a valamikori Skandinávia valamikori legnagyobb kikötőjében hirdették az ígét. De az Ill nevű idegenvezető útikönyvében nem szerepeltek bálványimádást szolgáló helyek. Ill inkább a piacra vitte Márkot. A szeme sarkából elégedetten nyugtázta, hogy a férfit meghódította a város. Márk minden új helyen a piacot és a temetőt keresi fel. Sült halakat ettek. Míg Ill elment halat venni az estebédhez, Márk magára rántott egy sültkolbászt sültkrumplival. Egy kínai fiú megkérte, hogy készítsen róla egy fényképet evés közben. És Márk, pakk, lefényképezte a kínait. Ebéd után jólesett egy cigi a piac szélén. Egy kőkényszemű lány, aki kicsit fennhordta az orrát, tüzet kért tőle, és amikor megkapta, egy pillanatig tűnődött, ne kérjen-e mást is. A hajszíne olyan volt, mint az egyik szökére festett kereskedőházé, a hajában hússzínű virág.

Bergeni halászlét adok estebédre, mondta útban a háza felé Ill. Nálunk az ötkor van. A környező házak fából voltak, színesek, az övé kőből volt és fehér.

Ne tudd meg, milyen dohos némelyik faház belül.

Viszont jó nézni a mézeskalácsházakat egy kőházból, mondta Márk.

Az igaz.

Az ebédlő a földszinten volt. A nagyobb családnak is elég asztalnál csak kettejükre volt terítve. Amikor Ill levette a nagyhasú porcelántálról a fedőt, Márk csak nézett. Krémes, élénk sárga színű volt ez a bergeni hallé. Na porlódi legény, nem szabad szégyent vallanod. Lazac, aztán keményebb, fehér húsú tőkehal, laposhal és ördöghal főtt ebben a hallében, 1–2 centis darabokban. Sok a répa, de volt benne paszternák, petrezselyemgyökér, zeller, sárga hagyma is fölszeletelve. Ill megsúgta, hogy tojássárgája is.

Az illata mély, és kicsit mintha egyszerre kicsit savanykás és édeskés is lenne.

Van ebben cukor?, kérdezte Márk.

Lebuktam. Van egy csipetnyi. Mert pici borecet is van benne.

Egyensúlyozni kell, mint az életben, mondta Márk. Fölséges!

Kétszer szedett a halászléből, és ettől kezdve mindennap, míg itt van, ő ilyet kért.

De Porlódon ne próbálkozz velem. Megégetnének boszorkányságért.
Ill kacskaringósat nevetett, örült a megérdemelt sikernek.
Északi is szerette?
Kettőnk közül ő született bergeni volt, mondta Ill. Olyan jó, hogy veled lehet beszélni róla.
Aztán, az ötödik napon, volt valami kisebb eső.
Még nem hideg, mondta Márk, amikor bejött a füstölgésből.
Ez már az ősz, mondta Ill fellebbezhetetlenül, és elindította a kedves dalát:
*Félre se néztem, annyi volt / Elment belőlem, itt hagyott / Magával vitte, nincs titok / Nincs titok,
útra vált a jobbik részem...*
Márk egy madarat bámult az ablakkal szemközti fán, de nem tudta a nevét. A fának se.

35.

Azon a bágyadt délelőttön, amikor már jóllaktunk egymás testével, az íróasztal legalsó fiókjából egy kopottszürke dossziét halásztam elő, amelyre fekete filctollal annyi volt odafirkantva: KAMASZ.

A nap már kérlelhetetlenül tűzött be összesen harminc négyzetméternyi lakásom minden nyílásán. Még nem kapcsoltam be a légkondit, de érezni lehetett, ma is a nyakunkon van már a dögletes, párás, barna szagú, észak-afrikai forróság. Ott fenn, az ötödiken is csak alig enyhítettek valamit a Dunáról idejövő fuvallatok.

Megérintettem Ill vállát, a jajvörös, parasztrózsaszín haját – és igen, odalenn is olyan. Csak őszies. A lány fölült, és megint rácsodálkozott a szemben lévő falon függő, félméteres akvarellre, amelyet Gerzson Pali bácsi, festőbarátom festett rólam utolsó (történetesen realista) korszakában. Farmeringem kékje fölött, a szürke, de még dús haj keretezte, izzadtságtól fénylő arcom volt látható, még a műtétem előtti időből. Nem volt az olyan régen. Százharminc valahány kilós, tokás, vékony keretű szemüveget viselő férfi bámult ki a képből.

Tisztára olyan vagy ezen, mint Mikszáth, mondta Ill, és hitetlenkedve csóválta a fejét.

Tengernagy is voltam, mondtam neki. De csak kilóra. Túlburjánzott bennem a hiány, amit zabálással próbáltam betömni.

Hát, ha akkor találkozunk...

De nem találkoztunk, Iluska! A szürke dossziéban turkáltam, mint gyerekkoromban a nemszeretem főzelékekben. Végül csak kihúztam egyet. Ezt kábé akkor írhattam...

Ne beszélj, olvass!, mondta Ill, és töltött magának az épp soros veresborból.

PONT PÁL MEGÍRATLAN BÚCSÚLEVELEI

Anyu Apu és Lacika

Bizonyisten nem akartam amí történt de ti eszt nem akartátok elhinni. Emegyek most világá és visszase jövök többet ás kérlek benneteket hogy a Gusztinak a csákót adjátok vissza azt csak kölcsönbe adta és naponta ne felejtsetek el enniadni a Pajtinak mert ő nem jöhet velem. A katonáimat meg a nagy ceruzát a Lacikának adom úgyszólván régóta akarta. Csókolok mindenkit Palkó

Annának

Számomra Te voltál az első, és most már az Egyetlen maradsz. Mert most meghalok. Itt küldöm Hozzád írott versemet, hogy megtudd, kit dobtál Te el! Megtaposhatod őket, úgy mint engem. Kegyetlen voltál, de most megbocsájtok Neked és mindenkinek. Kívánom, hogy bánat sohase felhőzze a tekinteted, lágy boldog és szeressenek – ne úgy mint engem.

Szépséged vágyva, Te drága kincs,
Eldoblak Élet, cifra bilincs.

Pali

Emberek!

Korcs állatok vagytok, beszennyezitek a Föld testét! Itt kellett élnem, és látnom a mocskot, amit ti életnek hívtok. Egy percig se bírom tovább közöttetek. Elég volt!!! Ha valaki, én Ember voltam közületek, de ti hátat fordítotok és kicsinyes ügyeitekbe temetkeztek. Hát maradjatok is ott! Vakok vagytok és bénák, nem láthatjátok meg sosem a Világ arcát, sohasem lehettek szabadok! Most, hogy már elmegyek, csak sajnálni tudlak benneteket ostobaságotokért.

Én megalkottam a Harmóniát, de elviszem magammal. Mesze visz utam, az egyetlen, az örök Szabadsághoz, amit ti sosem fogtok megismerni. Közületek való voltam, de nem közétek való! Majd egyszer megtudjátok:

Az egyetlen lény, aki Ember tudott maradni

Igen Tisztelt Elnök Úr!

mikor e sorokat olvassa, án már messze járok. Kérem, próbáljon megérteni, és higgye el, nem volt más út számomra. Sejtettem én, hogy ez lesz a vége, de gyöngé voltam. Igen, nem szégyeltem bevalani: nem tudtam ellenállni a kísértéseknek. Szégyelltem volna az Ön szemé elé kerülni szegényes tudásommal. Azt is tudom, hogy nem tehetségemen rnúlott, hanem a szorgalmam volt kevés, és azt is, hogy ez nem mentség.

Mindegy, ez már a múlt. Most új életet kezdek, valahol máshol. Bocsánatot kell kérnem Öntől, akit ismeretlenül is mélységesen tisztetek, és az egész érettségi vizsgabizottságtól. Kérem adja át szerencsekívánataimat osztálytársaimnak, szüleimnek pedig üzenem: ne keressenek.

Tisztelettel:

Pont Pál

IV.a

Ui.: Most már azt is bevallhatom, hogy puskáztam a matek írásbelin.

Nagy Zoltán hadnagy elvtársnak

Kedves hadnagy elvtárs! Azért írok épp Önnek, mert maga állt legközelebb hozzám feljebbvalóim közül, úgyis mint szakasparancsnokom, úgyis mint ember. Kis tizedes, rajparancsnokom zaklatásait nem lehet tovább elviselni, egy perc nyugton sincs tőle, a többiek előtt folyton megaláz, csakis rám utazik. Vagy vele kellett végezni, vagy magam. Ez utóbbit választottam, Azt a szadista állapotot arra se méltatom, hogy lelőjem. Hadnagy elvtárs, Ön ismer engem, tudja, hogy elég gyenge fizikumú vagyok, és az idegeim is megviseltek. Tudja meg legalább Ön, hogy én szabadságra

születtem, továbbá azt is, hogy öngyilkosságomért egyedül engem terhel a felelőség – fondorlatos úton jutottam lőszerhez. Vége. Kérem Önt, szüleimmel kíméletesen közölje a hírt.

Pont Pál honvéd

Tisztelt Professor Úr!

Midőn e sorokat olvasni fogja, éri már non leszek az élők soróban. Az ön megnemértése törte ketté pályámat, és ezért még számolnia kell valamikor. Ha azt hiszi, tisztelt professor úr, hogy a kétszeri utóvizsga hívságos ténye miatt teszem, akkor csak részben van Igaza, mint elhamarkodott ítéleteiben Is. Biztosíthatom, harmadszor már nem lesz módjában besározni. Professor úr, Ön sohasem látta meg személyemben az alkotó embert, akinek más dolga Is von, mint neveket és évszámokat magolni. Nem tudta túltenni magát a kicsinyes tényeken. Pedig csak ismernie kellett volna munkáimat! Igaz: hogy várja el az ember egy professzortól, aki önmagán kívül csak a szentimentális novelláscskákat és a lányokat szereti, hogy még Irodalmi folyóiratokat Is olvasson! /Utólag ajánlom szíves figyelmébe a „Kórtárs”, sz „Új Sírás”, a „Gejzír” és a „Vidék vidéke” című Irodalmi Illetve köznapi sajtóorgánumokat, melyekben volt szerencsém publikálni. / Tudja meg Ön, hogy kinek a létezését tette anyagiakban lehetetlenné, bűnös konoksága kit Is fosztott inog életminimumának megszerzésétől. Ez e vereség nem az enyém, hanem az Öné, az utókor ítélni fog felettünk! Nevem az ön korlátoltsága nem törölheti ki az irodalomtörténetből.

A jövő az enyém, tisztelt professor úr:

Pont Pál

egy volt magyar-link szakos hallgató

Ui.: Ezt a levelet utolsó verseimmel együtt a „Gejzír” következő száma tárja minden bizonnal a nyilvánosság elé.

Járási Tanács Oktatási Osztálya

Tisztelt Oktatási Osztály!

Ez az utolsó folyamodványom önökhöz, melyre már nem Is várok választ. Helyzetem tovább tarthatatlan, semmi perspektívát nem látok magam előtt. Öt éve helyeztek ki ide, Máriacsöndeszentsalóra, tanítónak, egyetemi diplomával! Én már kezdettől fogva nem bírtam ezt a hajsztát és ezt a sötétséget, ami itt uralkodik. Többször Is folyamodtam önökhöz, s a legutolsó pedagógiai-továbbképzésen a vezetőigazgatót is tisztelettel kértem, hogy tehetségemhez méltóbb helyen, valamelyik nagyvárosban biztosítsanak számomra katedrát. Szerénységemben odáig mentem, hogy önökre híztam, hogy melyikbe. Sajnálattal látom, méltatlan kezekbe tettem ügyemet, hajthatatlanok. Én kérem családos ember vagyok, az anyagi gondok és a kiúttalanság nem csoda, hogy felőrölte idegrendszeremet. Ezért önöket teszem felelőssé. Kartársak! Egy szebb reményű jövőt törtek itt ketté!

Vége mindennek:

Pont Pál

ált. isk. tanító

Gyermekeim mostohaanyjának

Teréz! Sokáig halogattam, de most a szemedbe vágom: nem vagy és nem is voltál soha méltó hozzám. Hiába őrlődtem melletted, már látom, nincs remény, non tudsz megváltozni. Meg som kísérelted, hogy megértsd a lelkemet. Folyton csak a kártyát meg a kocsmázást vetetted a szememre. Hát elég volt! Lásd be, mi nem élhetünk együtt tovább! Ne próbálj visszatartani, úgylis hiába. Viseld gondját az án gyermekeimnek is, akiktől megkeményítve apai szívemet, most el kell válnom.

A többbit majd ügyvédem útján, volt férjed,
Pál

Zákány Mária kartársnő

Mancika drága! Imádom magát. Tudom, hogy maga Is szeret. Visszaadta a tehetségembe vetett hitemet, visszaadta az életemet! Nem teheti meg, hogy most újra elveszi tőlem! Ne törődjön az emberekkel, Mancika, mit számít az a húsz év korkülönbség! Én boldoggá tudnám tenni kegyedet!

Most itt ülök a méreggel teli pohár előtt, és várom, nem is a válaszát, magát! Jöjjön, és én szabad emberré teszem magam! Ha egy óra múlva Is hiába várom, úgy ez a levél búcsúlevelem.

Segítenie kell, bízom magában ás szeretem!
Pál

Gyuszinak, a fizetőnek

Gyuszikán, aranypofa! Legalább te tudd meg, hogy az én életem az ember tragédiája volt! Soha sem értett meg senki. Mindenki csak engem üldözött, csak engem, érted! Pedig csak be kellett volna pillantaniuk az álarc mögé. De hagyjuk a múltat, egyszer úgylis be kell fejezni, nem igaz? Mindenkinek be kell egyszer fejezni, úgy bizony! Te sem ismertél engem, Gyuszikám! Senkise ismert engem. És most már késő, hiába Is igyekeznétek! Hamarabb kellett volna. Végezni, végezni, végezni gyorsan! Ne félj, Gyuszikám, a feleségem majd megadja minden tartozásom. Ne félj, te se maradsz ki.

Be kell látni, hogy vége:
Pali bácsi

Ultipartnereim

Lajos ás Dönci! Ti vagytok az utolsó emberi lények, akikhez fordulhatok ebben a nehéz percben. Visszaút nincs, amit elhatároztam, azt megteszem. Ti ismertetek engem, úgy hogy sok magyarázat felesleges. Eljött hát a perc, amire vártam. Biztosan azt mondják majd, hogy megbolondultam, de ne higgyetek nekik. Nektek tudnotok kell, hogy a családom tett tönkre!

Ölel benneteket:
Palcsi

Dr. Kasza Kálmán osztályvezető főorvos

Főorvos úr!

Ön az utolsó ember, akihez fordulok ezen a földön. Úgy érzem, be kell fejeznem, mielőtt a kór végez velem. Ön ezt non értheti, hisz Ön orvos, és mestersége az életmentés. Ön valóban megtett mindent, felelősség nem terheli. Tudom azt is, hogy egyébként se lett volna sok hátra. Én művelt ember vagyok kérem, nehogy azt higgye, hogyha nem mutatják meg a vizsgálati eredményeket és csak latinul sugdosnak egymás közt az ágyamnál, én nem gyanítok semmit. Ez a bizalmatlanság bántott itt a legjobban. De most már mindent meg tudok bocsátani.

Tisztelettel:

Idősebb Pont Pál

Dr. Ónozó Dénesnek, Helyben

Döncikém, öreg barátom! Kihez fordulnék, ha nem tehozzád, utolsó és mindent eldöntő tettem előtt? Hidd el, így kellett lennie. Az idő eljárt fölöttünk, ez az igazság öreg csont! Terhére vagyunk már csak a világnak. Öreg barátom, búcsúzom tőled. Hidd el, könnyebb lesz, hogy épp a te gyógyszerreiddel végzem, a tieddel, akivel annyit zsírozunk utolsó napjaimban! Hát vége, egyetlen barátom. Nem leszek többé terhére se a családnak, senkinek se.

Talán Isten megbocsát nekem mindent,

öreg barátod:

Palcsi

A „Vidék vidéke” gyászközleményeiből:

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett apa és nagyapa, Pont Pál, ny. tanító, életének 79. évében csendesen elhunyt. Temetése f. hó 20-án 15 órakor lesz, a Dugonics-temető ravatalozójából. Gyászolják felesége, gyermekei, unokái és mindenki, aki nem ismerte.

Ezt miért nem mutattad meg, amikor írtad?

Mutattam én neked az írásaimat?

Hát, nem nagyon.

Na látod. Kamaszkori prózáimnál csak a verseim voltak gyöngébbek. Nem is mutattam neked. Ezt már mutathattam volna, mert ez lezárása annak a katyvasznak. De akkor még, vagy már, éppen nem jártunk.

Leengedtem a rolókat, óvatosan, hogy föl is tudjam majd húzni, és maximumra állítottam a mennyezethez közeli dűnnyögő gépet, amely elviselhetővé hűtötte – ami nálam 24 C fokot jelentett – a szoba hőmérsékletét. Odakinn a rezes, izzó napkorong eszelősen perzselte tovább a várost.